

KARSMIS IN DE KOFFETROEMEL

*Een kort Kerstspel in
3 tonelen*

GESCHREVEN DOOR

©ed bruyninckx

Karsmís in de koffetroemel

Woord vooraf

Dit kort Kerstspel (een Kerst-sketch) werd door mij oorspronkelijk in het Antwerps geschreven. Dat gaf blijkbaar soms problemen als niet - Antwerpse gezelschappen of verenigingen het wilden opvoeren. Daarom deze versie in 'plus - minus 'geschaafd Nederlands' Sommige dialect woorden werden behouden ... aanpassen mag !

'Verklarende woordenlijst ' :

- Karsmís: Kerstmís*
- De Koffetroemel: café met die naam*
- koffietroemel: blikken doos waarin de koffie werd bewaard*
- ene van den ijzeren weg: arbeider bij de spoorwegen*
- nen druppel: een jenevertje*
- ne par-dessus: een overjas*
- een fwatuur: een kinderwagen*
- een biersteker: iemand die bier aan huis bracht*
- een poep: een pop*
- een stalleke: een stalletje*
- een kinneke: een kindje*
- apsjaar, bitskommer: woorden die 'minachting' uitspreken*
- van zijn gat geven: druk doen over een onderwerp en erover doordrammen*

KARSMIS IN DE KOFFETROEMEL

© *ed bruyninckx*

KORTE INHOUD

In café “ De Koffetroemel “ is Lies, de cafébazin druk in de weer met de voorbereidingen voor het kerstmenu voor haar stamgasten.

Als de stamgasten druppelsgewijs binnenvallen, hebben ze het allemaal over een raar koppel met een kinderwagen dat ze zijn tegengekomen.

Toch wordt er echt niet veel aandacht aan besteed ... er lopen immers nog wel meer rare koppels rond ... Het zal wel een koppel ‘van de cirque’ geweest zijn Wie weet?

PERSONAGES:

- **Lies:** de café bazin
- **Zulie:** de moeder van Lies
- **Zeraar:** de broer van Lies

DE STAMGASTEN

- **Witjes** van Louis van de Witte van den Bruine
- **Joske** van Louis van de Witte van den Bruine
- **Stan** van den ijzeren weg
- **Mit** van Stan van den ijzeren weg
- **Germaine** van Tist van zieke Mie
- **Emma** van de Jos van de Loere
- **Juul** van Trees van de visboer

Stem: 't Is al lang, ja heel lang geleden ... Het is verschrikkelijk koud.

Niet alleen de grachten en beken zijn dichtgevroren maar zelfs op de meeste rivieren kan er geschaatst worden. Overal langs de bevroren wateren staan kraampjes waar 'druppels', warme soep en warme chocolademelk verkocht worden.

Een paar dagen na Sinterklaas heeft de winter plots en ongenadig toegeslagen. Eerst sneeuwde het een klein beetje, net genoeg om alles onder een wit deken te verstoppert. Daarna is het gaan dooien en is de hemel helemaal uitgeklaard, precies of hij was in de javel gespoeld ... Maar het is ook beginnen vriezen... stenen dik... 's Nachts vriest het wel 20 graden onder nul en nu is het weer beginnen sneeuwen, pakken dik.

In café "De Koffetroemel" is Lies van Guust van den biersteker samen met haar broer Zeraar ijverig in de weer met haar kerstmenu.

DOEK OPEN

EERSTE TONEEL

DECOR: We bevinden ons in café "De Koffetroemel". Op een kachel staan 3 grote kastrollen, er is een toog en een schab met glazen en flessen erop; verder staat er een grote tafel die gedekt is met borden, vorken en lepels. Rond de tafel staan een tiental stoelen. Aan de muur achter de toog hangt een spiegel. Lies en haar broer Zeraar staan bij de kachel in potten te roeren. Aan een tafeltje zit Zulie wat te knikkebollen.

Lies: ‘k Ben goed op tijd klaar, daar mag ik er dan begot eentje op drinken. (*Ze gaat achter de toog neemt een bierglas en giet het halfvol met jenever uit een jeneverkruik. Ze pakt het glas, bekijkt zichzelf in de spiegel en kiepert de helft van de inhoud van het glas in één keer naar binnen. Met de rug van haar hand veegt ze haar mond schoon*)

Schol, ze mogen komen!

Zulie: Krijg ik niks te drinken ?

Lies: Ik dacht dat gij sliep en...

(Op dat ogenblik komt Juul naar binnen geschuifeld.

Juul: Miljaarde 't is nondejuu fameus koud (*haalt een rood geruite zakdoek uit zijn zak en snuit er luid in.*)

Zulie: Krijg ik niks te drinken ?

Lies: Ja moeder direct zenne

(Op dat ogenblik komt Stan naar binnen)

Stan: Dat ruikt hier nondedjol heel goe (*hij wil een deksel van een kastrol opheffen maar Lies slaat hem keihard met haar keukenhanddoek op zijn handen*)

Lies: Daar moet ge afblijven Stan, dat is voor straks.

Zulie: Zeg Lies krijg ik nog iets te drinken, ja of neen

Lies: Een beetje geduld eh moeder ...

(Op dat ogenblik komen Witjes en Joske naar binnen. De broer van Lies –Zeraar- giet stiekem een glaasje in en geeft het aan Zulie, zijn moeder; dan AF)

Witjes: *(hangt zijn par-dessus over de leuning van een stoel en gaat aan tafel zitten)* Liezeke schatteke, geeft mij eens nen helen groten druppel want...

Joske: *(onderbreekt hem)* Schatteke, schatteke niets te schatteke ... luister goe eh Witjes van Louis van de Witte van den Bruine: ik ben uw schatteke *(ze doet haar jas uit ,legt hem bovenop de par-dessus van hare man en gaat naast hem zitten)*

Juul: Zeg Joske, een beetje op uw gemak eh, 't is kerstavond eh. De Witjes heeft dat toch niet slecht bedoeld met dat schatteke, ge hebt hem nog niet eens laten uitspreken. Wat woude zeggen Witjes ?

Lies: *(antwoordt vlug in de plaats van Witjes)* Hij wou iedereen trakteren op een witteke. *(ze neemt vlug de jeneverkruik en begint glaasjes te vullen. Intussen heeft iedereen zijn jas uitgedaan en op één of twee stoelen gelegd en ze gaan rond de tafel zitten. Lies heeft intussen de glaasjes gevuld en ook haar glas heeft ze tot boven toe gevuld. Zulie heeft haar glas verstopt en als Lies haar rug draait drinkt ze het vlug leeg. Lies zet de glazen één voor één voor de gasten, haar glas blijft goed verstopt achter de toog staan. Zulie haar glas is intussen leeg en ze verstopt het in de zak van haar voorschoot. Ze begint te knikkebollen en valt wat later in slaap. Op dat ogenblik komen Germaine en Emma naar binnen)*

Germaine: Zeg Lies, waarom liggen er op tafel geen ...

Lies: *(met haar handen in haar zij, naast Germaine)* Germaine, maske nu moet ge een goed naar mij luisteren eh... begint in godsnaam weer niet te zabberen en te zeveren waarom dat er geen messen op tafel liggen. Ik vraag toch ook niet aan u waarom dat er nog nooit gene vent...

Emma: *(onderbreekt haar krijsend)* Lies astemblief, nu is het genoeg! Moet gij Germaine en ook mij nu altijd belachelijk maken omdat wij nooit getrouwd zijn.

Juul: *(valt onmiddellijk in)* Ja, niet iedereen is gelijk zenne; gij hebt drie venten versleten, laat die maskes toch doen.. trouwens, ik *(beklemtonen)* moet géén vrouw hebben, dat is toch maar alleen een hoop last.

Joske en Mit: Dat ...

Witjes: *(onderbreekt en slaat met zijn vlakke hand op tafel)* Is dat hier nu nondemiljaardegetaarde bijna gedaan, 't is godverdemme kerstavond en iedereen zit hier van zijn gat te geven tegen iedereen.

Stan: Witjes, ge hebt gelijk we moeten vanavond geen ruzie maken. *(Iedereen knikt instemmend)*

Lies: *(steekt haar vol bierglas omhoog)* Laat ons drinken op vrede en verdraagzaamheid. *(Zulie kiept haar glas in één keer naar binnen)*

Zeraar: *(terug op)* Dat is gesproken !

Juul: Kust nu mijn voeten dat noemt zij verdraagzaamheid, ge giet een bierglas vol jenever en wij krijgen ochgotocharme letterlijk en figuurlijk maar nen druppel.

Lies: (*plant zich in het midden van het café*) Nu moet ge eens heel goed luisteren ...Ik ben hier den baas: aan mijn klanten geef ik wat ze vragen en ik (*met vinger op de borst*) ik drink begot nog altijd wat ik zelf betaal.

Zulie: (*schrikt wakker*) ...Ik heb nog altijd niets te drinken gekregen

Zeraar: Geduld moeder !

Stan: (*wil iets zeggen*) M...

Lies: (*ziet het*) Zwijgen Stan, ik heb nog niet gedaan...Nu moeten jullie eens heel goed luisteren en liefst met jullie twee oren. Ik (*klemtoon*) heb jullie hier vanavond uitgenodigd om een patatje mee te steken en een druppel te drinken dus beslis ik (*vinger op haar borst*) en niemand anders wat hier vanavond gedronken én gegeten wordt...

Witjes: (*wil haar onderbreken*) Lies ...

Lies: (*luistert niet*) en dus... betaal ik ook heel dat feestje hier, ik (*vinger op de borst*) en niemand anders. (*Grist haar glas van tafel en kapt de inhoud helemaal naar binnen. Iedereen zit met verstomming geslagen maar plots dringt het bij iedereen door wat Lies gezegd heeft*)

Allen: (*zingen*) Merci Lies, merci ...Zo een goeie hebben wij nog niet gehad ... Leve onze Lies en ze mag er wezen (*er wordt duchtig geklonken en Lies vult de glaasjes nog eens bij*)

Zulie: (*heeft niets gekregen want haar glas zit in de zak van haar voorschoot*) Waarom krijg ik niets ?

Zeraar: (*neemt fles en een glas, gaat naar Zulie, die vlug haar leeg glas op de tafel zet*) Ik zal u ne keer bedienen ...(giet de twee glazen

vol Zulie drinkt er één direct leeg en stopt het lege glas in de schort van haar voorschoot)

Lies: Allez schol en als ge er niet van drinkt dan blijven ze vol.

Mit: Zeg Liezeke wat schaft de pot vandaag ?

Emma: *(met dubbel tong)* Wat zegde... wie dat er in de pot schijt ?

Germaine: Astemblief eh een beetje deftig...

Juul: Als ik moet sch...

Joske: *(onderbreekt hem vlug)* Ik zal eens een schoon kerstmisgedichtje opzeggen dat ik zelf gemaakt he *(ze staat recht en maakt een buiging)* Een kerstgedicht

De kerstdagen dat is ne schonen tijd
zonder ruzie en zonder lawijt
Iedereen is lief voor mekaar
en niemand zit in malkanders haar
Spijtig genoeg is het buiten nogal koud
Maar wij zitten hier toch aan de stoof met hout ...

Zulie is in slaap gevallen en snurkt luid.

Lies: *(onderbreekt)* Ola Joske, ik stook hier wel met antractiet twintig dertig en...

Allen: Ssstt ... laat Joske doen

Zeraar: *(stoot Zulie)* Moeder ...moeder*(Zulie schrikt wakker)*

Joske: Het vriest dat het kraakt
Maar das niks als het eten maar smaakt

We zullen wel horen
wanneer dat Jezuske wordt geboren
Wij zitten hier bijeen als maten
En gaan voor die geboorte ons eten niet laten

Allen: (*klappen in de handen*) Bravo, bravo...

Lies: Mannekens, tijd om te beginnen aan de kerstsouper... (*Lies schept de borden vol met de soep*) Voila om te beginnen een echte erwtensoep van moeder Lies

Joske: En daarvan ben ik niet vies

Witjes: Zeg moet gij nu altijd rijmen en dichten zonder uw kont op te lichten ..

Emma: Na die erwtensoep zal ze haar gat zeker en vast wel mogen lichten en kan ze op haar gemak ...

Germaine: (*onderbreekt haar*) Emma hou het deftig eh, begin weer niet over ...

Juul: (*onderbreekt haar al lachend*) ... over een potteke kak want anders voelt Germaine zich niet op haar gemak.
(*algemeen gelach en iedereen slurpt de soep naar binnen en maakt complimentjes aan Lies voor haar lekkere soep*)

Mit: (*staat recht en wil beginnen afruimen*) Iedereen genoeg erwtensoep ??

Zulie: Die erwtensoep smaakte juist gelijk als mijn erwten soep ...soep van moeder Julie ...en ..

Lies: (*staat recht en gaat naar de stoof*) Ola ola, die borden moeten nog dienen zenne, ik ga op kerstavond niet staan afwassen eh, in die borden ga ik zo dadelijk mijne kerstmenu ‘konijn met pruimen’ serveren

Allen: (*zingen*) Konijn met pruimen ... konijn met pruimen ...

Emma: Als het maar geen pruimen met konijn zijn ...

Juul: Die denkt aan niks anders dan haar pruim ..

Germaine: Zal't gaan ja ...

Witjes: (*staat recht*) Zwijgen allemaal en eten .. Liezeke... ik ben er zeker van dat gij de beste pruim ...

Joske: Zwijgt gij ook al maar ...

Stan: Smakelijk allemaal en ... als Liezeke toch deze souper helemaal betaalt, stel ik voor van nog een paar fleskes rode wijn te kraken ...

Allen: (*enthousiast en kloppen met mes en vork op tafel en zingen*) Wijn, wijn dat hoort bij een konijn ...

Lies: (*haalt vier flessen wijn van achter de toog en zet ze op tafel. Stan begint met ze te openen en intussen begint Lies met het uitscheppen van de kastrol met konijn en pruimen. Er wordt duchtig gebabbeld en gelachen*)

DOEK

TWEEDE TONEEL

Als het doek terug op gaat zitten ze allemaal nog rond de tafel, duidelijk allemaal met een half stuk in hunne frak. De lege flessen staan op tafel en ze klinken nog eens.

Witjes: Och ja, ik heb dat nog niet verteld eh ...

Stan : Als je het nu vertelt, kan ik zeggen of dat ge het wel dan niet al verteld hebt...

Witjes: Awel van die twee vreemde tisten die we zijn tegengekomen toen we naar hier kwamen ...

Joske: Ja dat is waar...een raar koppel ...ze zagen er niet alleen raar uit maar d'er was nog iets speciaals ...

Lies: En wat was er zo speciaals?

Witjes: Dat koppel eh, dat koppel dat wij zijn tegengekomen die duwden een kinderfwatuur ...

Lies: Allez Witjes, wat vertelde gij nu ...een kinderfwatuur ...(*lacht luid*)

Witjes: Verdomme Lies, het is echt waar... Vraag het maar (*wijst naar de anderen*) Er zijn er nog die die rare tisten gezien hebben ! (*velen knikken instemmend*)

Lies: (*nog schaterlachend*) En lag er misschien een tweeling in dat fwatuurke ?

Mit: Verdekke Lies, de Witjes zuigt dat niet uit zijnen duim zenne, wij zijn dat raar koppel ook tegengekomen ...

Stan: En dat waren geen jonge mensen .

Germaine: Ik denk dat het een koppel van de cirque was (*hikt en boert*)

Emma: Awel nu dat ge het zegt ...dat zou best kunnen want in hun fwatuur lag een poep !

Allen: (*verbaasd*) Een poep ?

Emma: Zeker weten , ik heb het met mijn eigen ogen gezien

Witjes: Ogen die nog nooit een blote vent gezien hebben dat kan gene vette zijn ... dat

Joske: (*verkoopt Witjes een oplawaai*) Kop toe... Emma heeft gelijk ! Ik heb dat ook gezien .

Lies: Luister nu eens allemaal. Ik heb geen goesting om hier te luisteren naar een discussie over wat er nu wel of niet gezien is. Ik heb goesting om er nog ne goeie te pakken. Stan (*wijst uitdrukkelijk naar Stan*) ... Stan van den ijzeren weg, haal eens drie flessen wijn uit het stalleke. Ik heb daar nog een kleine voorraad liggen...goed verpakt in't stro ...gij weet dat wel eh...

(*Allen kijken niet begrijpend van Lies naar Stan en Mit en weer terug*)

Stan: (*staat recht en sloft naar de deur, mompelt iets onverstaanbaars*) Mrhpjm

Mit: (*bevelend*) Doet uwe frak aan als je naar buiten gaat. (*Stan keert op zijn stappen weer en doet wat Mit beveelt*)

Nu weet ik waar dat hij al zijn geld aan uitgeeft...aan wijn nondejuu ...Dat hij wacht (*ze slaat met haar vlakke hand op de tafel*) ...de apsjaar

Joske: Allez Mit maakt u daar toch niet zo dik over, hij kan zijn geld beter uitgeven aan de wijn...

Witjes: ...Dan aan de wijven ...(Iedereen lacht behalve Mit)

Lies: Komaan mensen, drink eens leeg, ik trakteer deze avond eh... 't Is allemaal op mijn kosten ...

Mit: En op de kosten van mijne Stan ...Hij zal hier wel fameus wat geld achterlaten met zijn wijn-gezuip ...Maar dat hij wacht, 't zal zijne beste dag niet zijn !

(Lies gaat rond en vult de glazen)

Juul: *(glas omhoog)* Op een zalige Kerstmis ...

Germaine: Ja, op ne zalige ..

Emma: En dat er veel vrede mag zijn ...

Joske: *(met glas omhoog)* Ook zoveel

Witjes: 't Is bijna zo ver *(drinkt)* Zeg, als we nu in afwachting eens een kaartje zouden leggen dan ...

Mit: Nondedekke, waar blijft mijnen bitskommer toch ? Hij is zeker nog in zijn eentje een fles soldaat aan 't maken, dat hij wacht *(staat recht en gaat naar deur)*

Stan: *(komt op dat moment binnen, zonder wijn en duidelijk geschrokken, hij kan geen woord uitbrengen)*

Mit: Ha daar zijt ge, schone meneer...en ...alles zelf leeg gezopen ?

Witjes: *(kwaad)* Is 't nu bijna gedaan ... seffens is het Kerstmis en gij staat hier maar van uwen tetter te geven ...

Lies: *(voelt aan de zakken van Stan)* Waar zijn die flessen ? ...Miljaar d'er zit niks in ...

Emma: *(bekijkt de Stan aandachtig)* Wat is er Stan, voelt ge u niet goed ...

Germaine: ...Of hebt ge misschien te veel gedronken ? ...

Stan: (*schudt het hoofd – stamelt*) D..da...dat ...k...ko..koppel met d..die ..fw..fwatuur ...d..die ..z..zi..zitten ..in't ..st ..stal..stalleke en die poep ...(*Iedereen proest het uit, behalve Mit*)

Mit: (*grijpt de Stan bij zijn haren en roept met haar gezicht tegen het zijne*) Ge zijt zo zat dat ge een koppel met een fwatuur in 't stalleke zie.... Zat én zot zijt gij ...waren er misschien geen roze olifanten bijonnozel manneke ...
(*Iedereen lacht luid*)

Stan: Maar geloof me nu toch ...dat koppel dat wij daarstraks gezien hebben dat zit hier in 't stalleke en ze hebben mij gezegd dat er seffens een mirakel gaat gebeuren ...

Mit: Ja en die vent van dat koppel heeft zeker al de wijn uit gezopen ? Komaan Stan, vertel nu eindelijk eens de waarheid...

Stan: (*gaat zitten, neemt een ferme slok van Mit haar glas*) Wel, ik weet van die wijn helemaal niets af ...maar ge moet mij geloven eh... in 't stalleke zit dat koppel dat wij daarstraks gezien hebben...ze hebben die fwatuur bij en daarin ligt een poep ...ze zeggen dat er een mirakel gaat gebeuren ...

Juul: Zou dat nu echt waar zijn ?

Joske: Als we gaan kijken, zullen we het weten ...

Allen: (*door mekaar*) Ja .. komaan ...goed idee ...dan weten we het ineens ...

(*Ze staan allemaal recht en gaan naar de deur..Af*)

Mit: Dat hij wacht met zijn zatte fantasiekes ...(Af)

DOEK

Korte pauze waarin de decorwissel kan plaats vinden

DOEK OPEN

DERDE TONEEL

DECOR: We zien het stalleke (een houten barak waarin Lies haar drankvoorraad, haar kolen en ook stro bewaart) Allen –behalve Zulie - komen in rij naar het stalleke waarin de petroleumlamp die Stan er heeft achtergelaten nog altijd brandt en het licht schijnt door de spleten in het hout; Ze blijven buiten staan, de deur van het stalleke is dicht. Opeens beginnen de kerkklokken te luiden)

Juul: 't Is twaalf uur...

Witjes: 't Is Kerstmis...

Germaine: Allemaal ne zalige en ne gelukkige ...

Emma: Ja en dat ...*(opeens wijst ze naar de hemel waar een vreemde lichtstreep de hemel verlicht ...)*

Allen: Oohoohwat is dat ...oh dat is schoon ... *(en dan klinkt er plots luid gehuil van een baby)*

Allen: *(verschrikt en verbaasd)* Heé ...wat is dat ...hée ...

Witjes: Hedde van ze leven *(hij opent de deur, we zien een kinderwagen van waaruit het geluid komt. Ze gaan er allemaal rond staan en het gehuil houdt op)*

Germaine: Kijkt nu ...'t is een manneke ...

Emma: Ja en hij lacht ...

Joske: Wat een schoon boelege ...

Stan: Ziet ge nu wel dat ik niet gelogen heb ...

Juul: Maar waar zijn die twee rare tisten dan gebleven ...

Lies: Die zullen verdwenen zijn juist zoals ze gekomen zijn ...

Stan: ...En dat boelege hier zal het mirakel zijn waarover ze het hadden ...

(Plots klinkt er hemelse muziek en 'engelenkoren' zingen: "Stille nacht")

Mit: *(pakt de Stan stevig vast en geeft hem een smakkerd)* Ge zijt ne schat !

Zeraar: *(pakt zijn zus stevig vast en kust haar)* Voilà, ne zalige Kerstmis eh !

(Iedereen kust iedereen en uit de kinderwagen klinkt luid baby gelach)

Emma: Zeg menskens, ik dat wij hier toch een heel speciaal geboorte hebben meegemaakt van een heel speciaal kinneke ...

Germaine: ...Maar mirakel of geen mirakel, dat boeieke moet eten krijgen, een

Joske: Dat is waar maar ...

Mit: ...Wat gaan wij met dat wicht doen?

Zeraar: Dat is eigenlijk feitelijk een vondelingske

Witjes: Dat wilt zeggen ...

Germaine: Dat wilt zeggen dat ik wat met Emma heb staan fezelen en dat wij samen besloten hebben om die kleine bij ons in huis te nemen ...

Allen: Hoera ! Jaa.. Goed zo ...bravo ... (*handgeklap*)

Mit: Ik voel mij precies een heel ander mens (*kust Stan opnieuw*)

Joske: Ik heb ook zo'n gevoel ...(*kust Witjes*)

Zeraar: Ik ben zo ...hoe zou ik zeggen ...

Juul: .. Vredevol ...

Zeraar: Just dat wou ik zeggen !

Lies: Komaan we gaan terug naar binnen...Emma of Germaine pakt jullie kindeke mee... (*Emma neemt het kindje uit de kinderwagen*)

Joske: Wat moeten wij dat schapeke nu te eten geven ?

Lies: Er is nog wat erwtensoep en ook nog wat konijn met pruimen ...

Juul: Amaai ... Als die kleine dat lust ...

Witjes: ...Dan is dat het tweede mirakel van deze avond ! *Allen: lachen luid en in stoet AF*)

DOEK

Niets van deze uitgave “Karsmis in de Koffetroemel “mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever en/of de auteur.

Alle personen die in dit toneelstuk voorkomen, zijn verzonnen.

Een eventuele gelijkenis met bestaande personen berust op louter toeval.